

Framhald av síðu 7

ikki tilsteððar, tí hon er jú yvirtíkin av landskassanum.

Tað sermerkir eisini hetta landsstýrið, at teir altíð tosa um nakað annað, enn tað teir gera. Teir tosa um sparing, eitt nú við at draga Trøllanes og Skopun fram og við at hava hesi stóru klandrini nakrar ferðir um árið um ávisar almennar iløgur. Tað skal sýna, at teir í hvussu so er hugsa seg um og roynd at spara. Men teir gera nakað annað. Tað kann næstan sigast at hava verið merkið hjá hesi samgongu, at hon sigur eitt, men ger nakað annað.

Bluff

— Men samgongan hevur vist á, at hon hevur gjørt eina figgjarlóg við ongari lántøku. Er tað so heldur ikki sætt.

— Tað er tað reina bluff. Tær 40-50 mill. kr., sum vanligja plaga at verða læntar til landsverkføðingsstovnin, tær eru ikki við í ár, tað er rætt. Men samstundis hevur landsstýrið latið stovnaruttanfyri figgjarlógina taka upp risastór lán, soleiðis sum t.d. telefonverkið, idnaðargrunnurin, menningargrunnurin, húsalánsgrunnurin og aðrir, sum jú fáa pening yvir figgjarlógina. Men tá landsstýrið setur hesar upphæddir so smáar og so istaðin letur tær læna, so er tað ein óbeinleiðis lántøka til landsins figgjarlóg. So hatta er bluff, fyri at siga tað bart út.

Figgjarlógin orkar meira

— Men hvi lata teir stovnar taka lán heldur enn at seta hetta á figgjarlógina?

— Tað hevur altíð verið brúkt tann máttin at læna og læta nakað yvir figgjarlógina, tað, sum ein ikki orkar yvir figgjarlógina. Men tað ein kann vísa á her, er, at figgjarlógin í veruleikanum orkar meira, enn landsstýrið metur hana orka.

Tí økja teir istaðin lántøkurar óneyðugt í ár fyri at brúka tað sum valpropagandu í hesum árinum og siga, at nú hava teir klárað at rætta økonomiina so nógv upp, at tað hevur verið óneyðugt at taka lán. Hatta er tó ikki í samsvar við veruleikan. Tí samtiðis sum teir hava skruvað figgjarlógina upp á 1400 til 1500 mill. kr., úr teimum 690, sum hon var fyri fimm árum síðani, so hevur samgongan tikið hesi risastóru lánini, sum vøksturin í uttanlandsskuldini jú eisini sigur frá. Hon er vaksin úr 870 mill. kr. upp í 2300-2400 og kemur at

enda uppi á 3 milliardum. So hatta hevur litið samsvar við veruleikan.

Valpropaganda

— Er henda figgjarlógin merkt av valpropagandu?

— Tað liggur ógvuliga nógv av propaganda í hesi figgjarlóg. Teir vísa á at hava eitt yvirskot, sum tó ikki er reelt. Tí teir hava brúkt nógv meira, enn teir hava budgetterað.

Haraftrat vísa teir á, at teir ikki hava lántøkur, sjálvt um teir hava tað. Og undanfarna ár er eitt serliga grovt dømi, tí teir brúktu so ómetaliga nógv úr Ráfiskagrunninum samstundis.

Tá ið ein lænir úr Ráfiskagrunninum og ikki leggur aftur, so hevur ein jú reelt lænt. Tí sæð við landskassans eygum kann tað gera tað sama, um farið verður í Ráfiskagrunnin og lænir 37 mill. kr. ella ein fer í ein banka.

So vit siggja, at tað, sum er lagt til viks at standa imóti við, tað er eisini brúkt. Og tað kann ikki skýrast skilagóð figgjarstýring.

Tað, sum er serliga lögð er, at allur hesin peningurin, sum skal krevjast inn, uml. 1500 mill. kr. — hann skal bara nýttast soleiðis, at samfelagið skal ana viðari.

Tað er ringt at fáa tað at hanga saman.

Samfelagið skal ana til valið

Vit hoyrdu nú um dagarnar lögtingsformannin og formannin í fólkaflokkinum siga, at teir høvdu avgjört ikki at slita verandi samgongu, hóast hon als ikki fungerar á nakran hátt. Og hóast teir ikki kunnu fremja nokur skilagóð mál, so høvdu teir tikið ta stóðu, at samgongan skal fáa loyvi at ana til heystar.

Men tað má vera stórt samfelagsspell at brúka 14-1500 mill. kr. bert til at halda landsstýrissamgonguni anandi. Tí anir samgongan, hvat ger samfelagið so. Tað kann væl stórt sæð ikki annað enn ana.

Tað tykist tí eisini at hildið verður fram við ferdá politikkinum:

at umforðeilla meira og meira av tí, sum fjöldin — almenningurin hevur havt at umsita av samfelagsorkuni, yvir á færri hendur. Hetta er gjørt hesi árin, og eru tyðulig prógv um tað.

Litið av skifti

— Men hevur henda samgongan ikki fingið nógv av skafti hesi árin?

— Eg dugi ikki at siggja, at hon hevur fingið nógv av skafti. Taka vit

Framhald av síðu 1

23. mars og er júst komin til landið.

Um búskaparligu gongdina sigur nevndin, at búskapurin í 1983 eisini hevur verið merktur av høgum virkisstöði. Víst verður á, at fiskiskapurin var góður, og at hesin saman við høgum stundingi til fiskiflotan gjørdi, at flotin fyri fyrstu ferð í fleiri ár hevði eitt avlop ifjor.

Um forbrúkið sigur nevndin, at hóast lönirnar ikki eru hækkaðar meira enn prislagið, eini 5-6 prosent, er brúkið hækkað við trimum prosentum. Serliga innflutningurin av bilum, klæðum og videotólum.

Nevndin heldur, at brúkið er hækkað av tí góða fiskiskapinum. Hon heldur ikki, at tað almenna hevur ávirkað búskapin ifjor eins og árin undan.

Hinvegin eru iløgurnar á landi, bæði privat og almennar, lægri enn í

iløgurnar í fiskiskip, so hevur landsstýrið við sínum innflutningsstöði skapt nokur uppskrúvaði virði. Har eru nógvur mill. lagdar afturat, sum spekulatiósvinningar, og sum ikki økja um nakað framleiðsluvirði.

Tað er rætt, at nógv er lagt í farmaskip og eitt ferðamannaskip, sum eg vóni fara at betala seg uppá longri sikt, men tað er ógvuliga vandamikilið at brúka so nógv uppá ein gang uppá slik tiltøk, at ein í veruleikanum økir uttanlandsskuldina so nógv, at ein setur seg í ta stóðu, at vit um eina tíð als ikki kunnu læna.

Men sum eg segði, so er bæði skatta- og tolltrýstið vaksið nógv hesi seinastu árin. Umberingin fyri at lata hetta henda, er hon, at tað var ein grund til at justera hesi árin, tí ein kelduskattaskipan kom.

Tá honso kom justeraði ein skattastigan nakað. Hann minkaði við um tveimum prosentum.

Hetta er tó litið í mun til tað, sum skattastigin er hækkaður hesi seinastu árin. Tí er alt í alt talan um eina skattahækking.

Vit skulu læna landskassanum uttan rentu

Samtiðarskattaskipanin er gjørd soleiðis, at við innkrevjingini kemur skattgjaldarin at læna landskassanum nógvur milliónir, tí øll koma at rinda upp í 20% av nógv ta fyrru helvtina av skattaskeiðinum.

Tað at landskassin soleiðis kann læna frá

1982. Men iløgurnar í fiskifer, farmaskip og ferðamannaskip eru ógvuliga høgur, ialt einar 600 mill. kr.

Handilsjavnin 626 mill. kr. í halli

Avleiðingarnar av hesum iløgnum gera partvist tað, at handilsjavnahallið vaks frá 440 mill. kr. í 1982 til 626 mill. kr. ifjor. Verður innflutningurin av skipum drigin frá, er hallið umleið 200 mill. kr.

Hallið er í stóran mun figgjað við øktari privatari skuld. Henda er tó imongum ferum veðhildin av landsstýrinum, ið nú veðheldur fyri um 1000 mill. kr.

Um samlaðu uttanlandsskuldina upplýsir ráðgevandi nevndin, at hon við árslok var beint undir tveimum milliardum og tvey hundruð milliónum. Hetta er munandi meira enn helvtin av bruttotjóðarúrtøku Føroya.

Annars viðger nevndin

iløgurnar, bæði í fiskifer og onnur før, og setir hesar í mun til møguleikar at forrenta seg. Í hesum sambandi kemur nevndin inn í fiskistovrnarnar, og ynskini at fáa skip.

Hon sigur, at ofta verður iløgur gjørdar av fólki fyri at tryggja einum virki fisk, og út frá hesum sjónarmiðnum verður kanska sæð burtur frá vanligari forrentan.

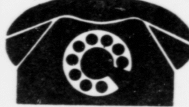
— Avleiðingar av slikum iløgum kunnu gerast — tá smáir møguleikar eru fyri at økja fiski-

skapin — at rentabiliteturin fyri flotan versnar, og at trýstið at fáa stuðul økist, sigur nevndin.

Hon sigur tí: »De mekanismer, der er bestemmende for den færskø økonomis udvikling indebærer således betydelige risici for fejlinvesteringer«.

Í frágreiðingini er annars nógvur og ferbroyttar hagtøl um føroyska samfelagið.

jo-mo

Tit ringja
sosialurinn,
tlf. 11820
— vit skriva

Fótbóltur

Innleiðandi dystir í jubileumskapping KÍ's!

HB 1. deild—B36 1. deild verður í Gundadali leygardagin kl. 15 — á ovára vølli. Samtiðis spæla á niðara vølli HB 2. deild og B36 3. deild.

fyrvirni og er dottin á bláman við eina skipan, sum fyri einhvønn pris skuldi fremjast.

Hann hevur tí slept sínum vanligja práti, at stýra soleiðis, at borgarin var lika fyri lógini og fekk eina hampuliga viðgerð frá teimum ráðandi.

Vit minnst rómversku keisararnar, sum góvu fólkinum breið og sjónleik, fyri at tey skuldu gloyma veruligu viðurskiptini.

Eg kann næstan siga tað sama um sjálvstýrisflokkinn í dag, sum gjørt varð í Týsklandi í 30-árunum, at bert nakrir motorvegir verða bygdir og tokini koyra til tíðina, so skal fólk gloyma tað órættvisi, sum er fyri.

Mær fyrkemur, at sjálvstýrisflokkurin hevur nýtt hesa skattaskipan, sum veruliga hevur plagað og kemur at plaga fólk ta fyrstu tíðina, sum eina syndafyrigeving fyri allar syndir teir hava gjørt seg sekar í, uppá hesa konto hesi árin.

Ja til samtiðarskatt, men biðið

— Men gongur javnaðarflokkurin tá ikki inn fyri samtiðarskattinum?

— Tað ger hann, men vit hava greitt motiverað, hvi vit ikki taka undir við hesi skipanini, soleiðis sum hon er gjøgnumförd nú. Vit hava vist á, at hon var ikki fyrireikað, og kom tí at virka órættvist og tilvildarliga. Og vit hava vist á tað skeiva í, at ein privatúr stovnur skal umsita borgarnar frá vøggju til grøv. Javnaðar-

flokkurin mælti til at taka eitt ár aftrat til fyrireikingar og uppbyggja eina skipan, sum tað almenna stóð fyri.

Eg dugi ikki at siggja, at tað almenna hevði nakra skyldu til at bjarga bankunum undan fylgjunum av teimum skeivu iløgnum teir høvdu gjørt í ein risaelektronheila, sum kostaði teimum »tað hvíta út av eygunum«.

Elektron var ein skeiv iløga frá bankanna síðu, men nú kom landið sum tann stóri bjargarin og gav hesum stovninum nakrar uppgávur.

Slanguøkonomi

— Men er tað góður liberalistiskur politikkur, at landið tekur um endan á henda hátt?

— Tað er jú hetta vit hava vist á alla tíðina. Teir kalla seg liberalar, men tann politikkur, sum verður førður, hevur einki sum helst við liberalismu at gera longur. Teir hava eina sonevnda slanguøkonomi har tað skal sýnast sum um teir privatú fungera eftir liberalum prinsippum, men landið hevur eitt trygdar-net undir og stendur við ábyrgdini í einum hverj-um føri.

Liberalisma fyrisetur, at ábyrgd og handfríheit fylgjast at. Men her liggur ábyrgdin hjá landskassanum, meðan fríheitin til at handla — ikki bert við sínum egna peningi men eisini við landsins pengum — hon skal liggja hjá teimum privatú.

Hetta hevur einki við liberalismu at gera.